

Posudek (z pozice vedoucího práce) doktorské disertační práce Mgr. Ivana Mináře Lidová architektura 19. století na Vysočině, Univerzita Karlova v Praze - Katolická teologická fakulta – Ústav dějin křesťanského umění.

Předložená práce je výsledkem mnohaleté badatelské činnosti, která započala ještě ve školním studiu na dílčím „povrchovém“ tématu štukové výzdoby na průčelích vesnických domů. Jako školitel mám asi určitou zásluhu na tom, že se takto úzké téma prohloubilo do poznávání domů jako celku – tedy jejich funkčních, typologických, materiálových a konstrukčních sestav, zkoumaných srovnávacím způsobem v určitém regionu a v určité době, a to s pomocí především samotných objektů jako autentických hmotných pramenů, ale také pramenů písemných a grafických, včetně původní i později zhotovované plánové dokumentace. Myslím, že stanovení takového cíle pro objekty všeobecně zanikající a navíc v regionu, který je u nás v tomto ohledu probádán pravděpodobně nejméně, bylo asi odvážné na hranici nezodpovědnosti. O to více bychom měli ocenit výsledek, protože kolega Minář se dokázal velmi brzy nejen ve změní napohled nepřehledného materiálu vyznat, ale rovněž dobře zpracovat jeho rozumný výběr a tento materiál předložit na odborně kvalitní a srozumitelné úrovni. Při této práci dokázal rovněž způsobem od počátku badatelsky „dospělým“ dílčí výsledky své práce na patřičných místech prezentovat a publikovat.

Práce je strukturována vhodně a přehledně způsobem, když začíná rekapitulací dosavadních poznatků, územním vymezením a shrnutím pohledu na starší dřevěnou zástavbu, na kterou zděná tvorba 19. století plynule navazovala. Tuto tvorbu pak autor rozebírá na základě věcných, zejména konstrukčních hledisek, shrnutých vždy v časovém vývoji (tento přístup je obtížný a v dosavadní literatuře vzácný, protože vyžaduje čerpání z velkého množství utříděných informací). Trochu mi na začátku tohoto přehledu chybí shrnutí typologie domů (které by se tu jistě objevilo, kdybych takový problém kolegovi včas připomenul), ale současně je třeba říci, že ve všech případech prezentovaných objektů je jejich typologická charakteristika vždy konstatována vhodně a výstižně. Vyvrcholení konstrukční charakteristiky představuje část o vytápěcím systému, která je podle mého názoru pro vývoj domů velmi důležitá a její zpracování bylo náročné jednak kvůli malým dosavadním vědomostem, tak i proto, že právě uprostřed zkoumaného období se vytápěcí systémy na vesnici měnily. Pokud

se má badatel ve vesnických vytápěcích systémech vyznat, musí znát systém starý, nový, jejich přechodové fáze a ještě navíc způsoby adaptací, jimiž se ve starších objektech mohl starý systém na nový upravit bez demolice klíčových součástí černých kuchyní. Badatelů s těmito vědomostmi je u nás zatím jen velmi málo a Ivan Minář už k nim dnes patří.

Za shrnutím konstrukčního vývoje následuje silná část o výzdobě domů, která vyúsťuje do překvapivě konkrétních a obsáhlých poznatků o konkrétních lidech, kteří tuto výzdobu tvořili. Myslím, že vysočinský region se úrovní těchto poznatků (donesávna prakticky nulových) dostal rázem do popředí, protože třeba informace z badatelsky „klasických“ jihočeských blatských regionů se v tomto srovnání ukazují jako povrchní a málo konkrétní. Další, katalogová část přesvědčuje výběrem objektů i prezentací charakteristik o tom, že předložené poznatky jsou opřené o skutečně věrohodné poznávání historických staveb. Autor kromě starší dokumentace, jejíž přehled svědomitě podává, opřel svoji argumentaci rovněž o hledání a rozbor původních stavebních plánů, což patří k novinkám poznávání naší tradiční vesnické architektury. Přestože se zatím podařilo najít zejména ze staršího období 1. poloviny 19. století méně plánů, než je obvyklé v jiných regionech, tvoří jejich výběr i doprovodné texty důležitou součást práce. Obrazová část byla z určité nesmírného množství materiálu vybrána úsporně a přehledně. Úctu budí zejména závěrečné uvedení vlastních měřických dokumentací, které ocení zejména ti, kdo takovou práci kdy zkoušeli sami provést.

Závěrečné shrnutí, které obsahuje i rekapitulaci badatelské práce jako činnosti, je myslím věcné a věrohodné. I když vymezuje výsledky práce moderně asertivně, je jeho celkový tón podle mého názoru oproti kvalitě výsledku stále ještě skromný. Práce by měla být publikována (např. v edici, kterou svého času zahájil odbor kultury a památkové péče Kraje Vysočina). Práci rozhodně doporučuji k obhajobě jako vynikající a přínosný badatelský počín, aktuální i z hlediska péče o památkový a v širším hledisku historický stavební fond na našem venkově.

prof. ing. arch. Jiří Škabrada, CSc., v. r.

.....

Praha, 29. 1. 2016